

การศึกษาหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

จากหลักฐานประติมานวิทยา

ปริศนาภาพสลักนูนต่ำ
ปราสาทบันเตียชมาร์
BANTEAY CHHMAR BAS-RELIEF CODE

อภิชาติ ทวีโกศา
AKPICHHAT TWEPHOKKHA

สารบัญ

คำนำ

บทนำ

บทที่ ๑ ปราสาทบันเตียชมาร์	๒๓
๑. ข้อมูลเบื้องต้นของปราสาทบันเตียชมาร์	๒๓
๑.๑ ข้อมูลทางภูมิศาสตร์	๒๓
๑.๒ ประวัติศาสตร์การศึกษาปราสาทบันเตียชมาร์	๒๖
๑.๒.๑ นักโบราณคดีที่ศึกษาปราสาทบันเตียชมาร์ ในยุคต้น	๒๖
๑.๒.๒ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ปราสาทบันเตียชมาร์	๒๖
๑.๒.๓ การบูรณะปราสาทบันเตียชมาร์	๒๙
๒. แหล่งการเรียนรู้ปราสาทบันเตียชมาร์	๓๐
๒.๑ แผนผังและสถาปัตยกรรมปราสาทบันเตียชมาร์	๓๐
๒.๒ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ปราสาทบันเตียชมาร์	๓๘
๒.๒.๑ จารึกปราสาทบันทายฉมาร์ (K 227)	๓๘
๒.๒.๒ ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ที่ ปราสาทบันเตียชมาร์	๔๐
๓. ปราสาทบันเตียชมาร์ : รหัสผ่านประวัติศาสตร์เขมร	๔๖
๓.๑ ประสบการณ์นำมาตั้งสมมุติฐานการศึกษา	๔๖
๓.๒ ขอบเขตการศึกษา	๔๗
บทที่ ๒ ประติมานวิทยาเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ อาณาจักรเขมรโบราณ	๕๑
๑. การเผยแผ่วัฒนธรรมอินเดียในอาณาจักรเขมรโบราณ	๕๒
๑.๑ คติความเชื่อระบอบกษัตริย์และการตั้ง ราชวงศ์บัลลวะ	๕๖
๑.๒ การก่อตั้งอาณาจักรฟูนัน (พุทธศตวรรษที่ ๗-๑๑)	๕๘

๑.๓ อาณาจักรเจนละ (พุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๔)	๖๗
๒. อาณาจักรเมืองพระนคร (พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๘)	๗๓
๒.๑ ความรู้จากหลักฐานจารึกสติกกัถกกรม	๗๓
๒.๒ คติความเชื่อเรื่องพระศิวลึงค์	๗๕
๒.๓ ลัทธิศาสนาประจำพระราชสำนักเมืองพระนคร	๗๘
๓. อาณาจักรเมืองพระนครภายใต้การปกครองราชวงศ์ศรวะ	๙๗
๓.๑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๙๗
๓.๑.๑ การเสด็จขึ้นครองราชย์ของ พระเจ้าสุริยวรมันที่ ๑	๙๘
๓.๑.๒ การตัดทอนอำนาจพราหมณ์ ในระบอบเทวราช	๑๐๑
๓.๑.๓ ภาพสลักศิวนาฏราชปางดู ที่ปราสาทพระวิหาร	๑๐๒
๓.๒ พระเจ้าอุทยาทิตยวรมันที่ ๒	๑๐๗
๔. อาณาจักรเมืองพระนครภายใต้การปกครอง ราชวงศ์มหิธรปุระ	๑๑๐
๔.๑ พระเจ้าชัยวรมันที่ ๖	๑๑๐
๔.๒ พระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒	๑๑๕
บทที่ ๓ การจำแนกประเภทภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่อง สมัยอาณาจักรเมืองพระนคร	๑๒๑
๑. ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องศาสนาในศิลปะเขมรโบราณ	๑๒๑
๑.๑ วิวัฒนาการภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องศาสนา	๑๒๑
๑.๒ ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องศาสนาพราหมณ์	๑๒๒
๑.๒.๑ เทพเจ้าสูงสุดของเทวสถาน	๑๒๔
๑.๒.๒ เทพเจ้าตรีมูรติ	๑๒๗
๑.๒.๓ เทพเจ้าประจำทิศ	๑๓๕
๑.๓ ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องพระพุทธศาสนา	๑๔๑

๑.๓.๑ ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องพระพุทธศาสนา ลัทธิมหายานที่ปราสาทหินพิมาย	๑๔๔
๑.๓.๒ ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องตำนานพระโพธิสัตว์	๑๔๕
๒. ภาพสลักเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ในสมัยอาณาจักร เมืองพระนคร	๑๔๖
๒.๑ ขอบเขตของการศึกษาประติมานวิทยาภาพสลัก เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ในสมัยอาณาจักรเมืองพระนคร	๑๔๖
๒.๒ วิวัฒนาการภาพสลักเล่าเรื่องประวัติศาสตร์	๑๔๘
๒.๒.๑ ภาพสลักเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ ที่ปราสาทพนมรุ้ง	๑๕๐
๒.๒.๒ ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ ที่ปราสาทนครวัด	๑๕๘
บทที่ ๔ ประติมานวิทยาภาพสลักนูนต่ำ เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ที่ปราสาทบันเตียฆมาร์ และปราสาทบายน	๑๖๕
๑. พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ กับบันทึกประวัติศาสตร์ ที่ปราสาทบันเตียฆมาร์	๑๖๕
๑.๑ พระราชประวัติพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ จากหลักฐานลายลักษณ์	๑๖๗
๑.๒ ปริศนาพระราชประวัติพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ จากหลักฐานภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ ที่ปราสาทบันเตียฆมาร์	๑๗๐
๒. ภาพสลักเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ ที่ปราสาทบันเตียฆมาร์และปราสาทบายน ก่อนเหตุการณ์สงครามกอบกู้เอกราช	๑๗๕
๒.๑ ภาพอาร์มภบทเล่าเรื่องเจ้าชายชัยวรมันและ เจ้าชายศรีนทรกุมารไปเกี่ยวข้องกับ สงครามในดินแดนจาม	๑๗๖

๒.๒	ที่มาของสงครามเขมรกับจามในเวลาเดียวกัน	๑๗๖
๒.๒.๑	พระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒ ยึดเมืองวิชัย เมื่อปี พ.ศ. ๑๖๘๘	๑๗๖
๒.๒.๒	พระเจ้าชัยวรมันที่ ๑ ตั้งตนขึ้นเป็นกษัตริย์ ที่เมืองปาณทุงรังค์	๑๗๗
๒.๒.๓	เหตุการณ์กบฏเจ้าชายวงศราช	๑๘๑
๒.๓	สมมุติฐานพระเจ้าชัยวรมันที่ ๑ ขอความช่วยเหลือพระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒ ช่วยปราบกบฏเจ้าชายวงศราช	๑๘๓
๒.๓.๑	กบฏเจ้าชายวงศราช	๑๘๓
๒.๓.๒	เหตุการณ์ยุ่งยากหลังรัชสมัย พระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒	๑๘๔
๒.๔	เหตุการณ์กบฏภรตราชูในเมืองพระนคร	๑๘๖
๒.๔.๑	เจ้าชายศรีนทรกุมารปราบกบฏภรตราชู	๑๘๖
๒.๔.๒	ความสับสนในประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ เจ้าชายศรีนทรกุมาร	๑๘๖
๒.๔.๓	เหตุการณ์สงครามกลางเมืองกบฏภรตราชู	๑๘๗
๒.๕	เจ้าชายชัยวรมันเสด็จกลับเมืองพระนคร ช่วยเหลือพระเจ้ายโสวรมันที่ ๒	๑๙๑
๒.๖	พระเจ้าชัยอินทรวรมันที่ ๔ แย่งชิงพระราชสมบัติเมืองวิชัย	๑๙๓
๓.	สงครามกอบกู้เอกราชของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗	๑๙๕
๓.๑	ปริศนาภาพอาร์มภพที่ปราสาทบันเตียชมาร์	๑๙๕
๓.๒	ปริศนาภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องเจ้าชายศรีนทรกุมาร กับอาวุธหน้าไม้กลที่ปราสาทบันเตียชมาร์	๑๙๘
๓.๒.๑	ความสำคัญของอาวุธหน้าไม้กล	๒๐๑
๓.๒.๒	ประวัติศาสตร์วีรกรรมเจ้าชายศรีนทรกุมาร	๒๐๓

๔.	ปริศนาภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องพระนางราเชนทรเทวี	๒๐๘
๔.๑	วิเคราะห์เปรียบเทียบภาพสลักพระพักตร์ พระนางราเชนทรเทวี	๒๐๘
๔.๒	พระนางราเชนทรเทวีกับปริศนาภาพ นกพิราบนำสาร	๒๑๒
๔.๓	ประติมานวิทยาพระนางราเชนทรเทวี เป็นยอดนักรบ	๒๑๗
๕.	สงครามในรัชสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗	๒๒๑
๕.๑	เหตุการณ์กบฏมัลลียง	๒๒๓
๕.๒	สงครามปราบพระเจ้าชัยอินทรวรมันที่ ๔	๒๒๔
๕.๓	เจ้าชายวิทยานันทนะตั้งตนขึ้นเป็นกษัตริย์ อาณาจักรจัมปา	๒๒๕
๖.	หลักฐานประติมานวิทยาไขปริศนาประวัติศาสตร์ สงครามเขมรกับจาม	๒๒๗
๖.๑	ภาพสลักสรรเสริญพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ปราบอาณาจักรจัมปา	๒๒๗
๖.๒	ประติมานวิทยาไขข้อปริศนาสมมุติฐาน เจ้าชายชัยวรมันและเจ้าชายศรีนทรกุมารเสด็จ ไปรบในดินแดนจาม	๒๒๙
๗.	โศกนาฏกรรมของพระนางราเชนทรเทวี	๒๓๕
๗.๑	ปริศนาการสิ้นพระชนม์ของพระนางราเชนทรเทวี	๒๓๗
๗.๒	การแสวงหาสาเหตุพระนางราเชนทรเทวีสิ้นพระชนม์	๒๓๙
๗.๓	ปริศนาประหลาดของปราสาทบันเตียทัพ	๒๔๗
บทที่ ๕	ภาพสลักนูนต่ำเล่าเรื่องตำนานพระโพธิสัตว์ และมหากาพย์รามายณะที่ปราสาทบันเตียชมาร์	๒๕๑
๑.	ภาพสลักเล่าเรื่องตำนานพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร เปล่งรัศมีที่ปราสาทบันเตียชมาร์	๒๕๑
๑.๑	ลัทธิศาสนาในเมืองพระนครหลวง	๒๕๑

๑.๒ ภาพสลักเล่าเรื่องตำนานพระโพธิสัตว์ อวโลกิเตศวรเปล่งรัศมี	๒๕๓
๑.๓ พระพุทธรูปในพระราชสำนัก พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗	๒๖๐
๑.๔ ปรีศนาภาพพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร เปล่งรัศมีภาพสุดท้าย	๒๖๓
๒. ภาพสลักเล่าเรื่องมหากาพย์รามายณะ ที่ปราสาทบันเด็ยชมาร์	๒๖๖
ภาพสลักที่ ๑ เล่าเรื่องตรีมูรติในศาสนาพราหมณ์	๒๖๘
ภาพสลักที่ ๒ เล่าเรื่องสหมลิวันเยียมจตุพักตร์	๒๖๘
ภาพสลักที่ ๓ เล่าเรื่องนนทกตยา	๒๗๒
ภาพสลักที่ ๔ เล่าเรื่องทศกัณฐ์ผัดเขาไกรลาสตรง	๒๗๔
ภาพสลักที่ ๕ ตอนกฤษณ์ถวายนางสวามิภักดิ์	๒๗๖
ภาพสลักที่ ๖ เล่าเรื่องสีดาเปลื้องสไบให้วานรถวาย พระราม	๒๗๘
ภาพสลักที่ ๗ เล่าเรื่องทศกัณฐ์ฝันร้าย	๒๘๑
ภาพสลักที่ ๘ เล่าเรื่องพระรามแผลงศรต้องทศกัณฐ์	๒๘๔
ภาพสลักที่ ๙ เล่าเรื่องพระอิศวรไถ่เกตุให้ นางสีดาคืนดีพระราม	๒๘๙
บันทึกท้ายเล่ม	๓๐๓
บรรณานุกรม	๓๐๙